

СТАНОВИЩЕ

**за научните трудове и учебната дейност
на доц. д-р Катя Гинева Кайрякова,
представени за участие в конкурс за заемане на академична длъжност
„професор”
в професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство,
научна специалност „Хореография“,
обявен в ДВ, бр. 72/22.08.2023. за нуждите на ВСУ „Черноризец
Храбър”**

Разработил: доц. д-р Рослана Иванова Моравенова – Станева АМТИИ „Проф. Асен
Диамандиев“ – гр. Пловдив
катедра „Хореография“, професионално направление 8.3. Музикално и танцово
изкуство, „Хореография“

Настоящото становище е изготвено въз основа на документи, постъпили по конкурс, обявен от ВСУ „Черноризец Храбър” (ДВ, бр. 72/22.08.2023) и на интернет-страницата на университета за нуждите на катедра „Изкуства“ към Архитектурен факултет. Представените по конкурса документи съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ. Процедурата по конкурса е коректно спазена.

Като член на научното жури получих и се запознах детайлно с материалите на кандидата **доц. д-р Катя Кайрякова**, които включват списък от общо 14 заглавия, в т.ч. 4 публикации в български и чуждестранни научни издания и научни форуми, 1 монография, 1 публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор", 1 реализиран авторски продукт в областта на изкуствата (филм, спектакъл, изложба, концерт и др.), 1 водеща (самостоятелна) творческа изява в областта на изкуствата, 1 реализиран кратък авторски продукт в областта на изкуствата. В списъка са включени и 2 водещи (или самостоятелни) творчески изяви в областта на изкуствата, които не са основен хабилитационен труд, 3 колективни продукции в областта на изкуствата. Кандидатката има ръководство на 4 майсторски класа, 2 творчески изяви в уъркшоп, 3 награди,

участие в 5 национални и 4 международни проекта. Представени са 15 цитирания и 1 рецензия (за реализиран авторски продукт) .

Справката за изпълнението на минималните национални изисквания по чл. 26 от ЗРАСРБ (научна област 8.3. „Музикално и танцово изкуство“) показва, както следва – 50 точки (група от показатели А), 185 точки (група от показатели В), 265 точки (група от показатели Г), 85 точки (група от показатели Д) и 350 точки (група показатели Е). Прилежно изпълнените изисквания ми дават възможност за обективна и пълна оценка на кандидата.

Доц. д-р Катя Кайрякова е родена на 20. 07. 1960г. в гр. Шумен. През 1978 г. е приета в Института за музикални и хореографски кадри гр. София. След успешното си дипломиране тя започва работа като хореограф в АНПТ „Шумен“ и едновременно с това като преподавател в Детска школа по изкуствата гр. Шумен. През 1993 год. Кайрякова завършва „Хореографска режисура“ в АМТИИ гр. Пловдив с квалификация **„хореограф-режисьор-педагог“**. Непосредствено с образованието тя намира реализация и в професионално отношение. В периода 1990-1993 поставя два премиерни спектакъла, които са лауреати на престижни награди. През 2004 год. доц. д-р Катя Кайрякова е поканена за Главен художествен ръководител на АНПТ „Шумен“. Творческият подем не и позволява да се примири с оказаните форми и тя търси начини за усъвършенстване във фолклорното хореографско изкуство. Това се доказва и от професионалното и развитие във ВСУ „Черноризец Храбър“, където преподава от 2007г., а през 2008 заема академична длъжност „Доцент“. Успешно защитава дисертационен труд и през 2018г придобива образователна и научна степен „доктор“ .

В справката за педагогическата практика на доц. д-р Катя Кайрякова са залегнали дисциплините: „Хореографска композиция и режисура“, „История и образци на БНХ“, „Обработка на БНТ“, „Творчески форуми в сценичните изкуства“, „Изграждане на хореографски репертоар“, „Хореографска драматургия“, „Анализ на танцови форми“, „Фолклорни експедиции“, „Режисура на танцов спектакъл“. Зад фактологичното изброяване всъщност стои впечатляваща педагогическа и творческа биография, както и присъствие в художествения живот. Тя е учен, който притежава собствен облик, боравещ чрез образен спектър с хореографския език, извеждащ пластичния режисьорски проблем. Съвсем основателно кандидатката насочва вниманието ни за своята научна разработка към няколко от нейните иначе многобройни художествени произведения : **"По земята българска"** режисура на концерт-спектакъл, **"Наигра ли**

са, **любе ле**" - тематичен танц, **"Снощи вечер на мегдана"** - хореография на дивертисментна сюита, **„Коледни искрици"** - режисура на музикално-танцов спектакъл – **"Любили се, искали се"** - режисура на музикално-танцов спектакъл .

В хода на дългогодишната си изследователска и преподавателска дейност доц. д-р Катя Кайрякова е използвала, проучила и анализираща внушителен набор от художествени произведения, което очертава особена солидност на нейните изследвания. В представения списък на научните публикации кандидатката включва:

Четири статии – „Фестивалът на фолклорния танц в съвременната социокултурна реалност“, „Отвореният и затвореният "кръг" на хорото“, „Концертът - форма на представяне на сценичното танцово изкуство на фолклорна основа“, "Танцът е преживяване, „Сто години от рождението на проф. Кирил Дженев“

Публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор " – „Изразните средства в действителните форми на съвременната българска хореография на фолклорна основа - „Развитие на професионалното образование в училищата по изкуства“

Хабилитационен труд - "Режисурата в концертното творчество на фолклорна основа". Тази приносна монография буди особен интерес в настоящия конкурс за заемане на академична длъжност **„професор“**. Научната проблематика, която кандидатката изследва и разглежда, е със значими приноси в хореографското изкуство.

Обемът на труда е 118 стр. и е структуриран в увод, три части и заключение. Използваната литература наброява 44 заглавия.

В монографията се разглежда образността на танца, възплаващ образа на народа, който хореографът - режисьор постига чрез малко на брой, но значими детайли, видени в първоизточника - народния танц. Тези функции на българския народен танц могат да бъдат използвани както в техния обработен вид, (запазвайки своята първооснова), така и преплетени през призмата на творческите търсения на автора до крайния участник – зрителя. Това е и основната цел, заложена от доц. д-р Кайрякова, която е залегнала в изследването и би била отправна точка за повишаване професионалните качества на хореографа – режисьор, както и обогатяване на образованието по хореография в различните степени – бакалавър, магистър, изследователска и художествено-творческа дейност.

В първата част на монографията „Режисурата – своеобразен вид на художественото творчество“ са поставени въпроси за проучване и анализ на режисурата като вид

художествено - творческа дейност. Дефинирани са понятията „концерт“ и „концерт спектакъл“. Направеният хронологичен анализ показва, че във времето сценичното изкуство на фолклорна основа се развива, като се променя и формата на представянето.

Във втората част „Режисурата в концертното творчество на фолклорна основа“ се разглеждат класификационните критерии, които определят съобразяването на режисурата с особеностите на различните изпълнители и публиката като елементи на художествената комуникация.

Особен интерес буди **третата част** от настоящето научно изследване „Творческа индивидуалност на режисьора в изграждане пластическата композиция на спектакъла“, която има съществен практико-приложен принос. Не мога да не се съглася с добре защитеният извод на автора, а именно: *Несъмнено режисьорът е водещата фигура – от идеята до реализацията и това предопределя овладяването на оригинални творчески подходи, нови решения за съвременна художествена интерпретация на традиционната българска празничност и обредност, защото движението към уникалната душевност на българина ни обогатява и утвърждава.* В тази връзка съвсем закономерно можем да се спрем на основните приноси, които могат да се посочат в хабилитационния труд в частност, а всъщност касаят цялостното творчество на доц. д-р Катя Кайрякова.

- **Научни и научно-приложни приноси на кандидата**

Дисертационният труд, представените трудове и художествени произведения са плод на многостранен научно-практически подход, отразен с интелигентен професионален изказ. Многобройните примери в областта на хореографското изкуство доказват силата на художественото внушение при осъществяване на всеки един от тях. Значимата роля на професионалния подход към всеки отделен детайл в хореографското произведение.

Създаденото ново познавателно поле обогатява образователните възможности в областта на танцовото изкуство на фолклорна основа. Практиката показва, че представянето на изкуството на фолклорна основа играе важна роля във възпитание на нравствените качества на личността, формиране на естетическо отношение към реалността, възпитание на социална активност, стимулиране духовното израстване на личността.

- **Бележки и препоръки**

Напълно убедено подкрепям ползата от широко практическо приложение на трудовете и изследванията на доц. д-р Катя Кайрякова за хореографи, изпълнители, педагози и теоретици. Моята основна препоръка към нея е да продължи научните си изследвания в областта на танцовото изкуство.

• ЗАКЛЮЧЕНИЕ

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси давам своята **положителна** оценка и **препоръчвам** на Научното жури да предложи на Научния съвет при ВСУ „Черноризец Храбър“ да избере доц. д-р Катя Гинева Кайрякова да **заеме** академичната длъжност **„професор“** в професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство, „Хореография“.

11.11.2023г.

Изготвил становището:

(доц. д-р Рослана Моравенова)